

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.3.8>

MIĘDZYNARODOWE STANDARDY PRAWNE DZIAŁALNOŚCI POLICJI W ZAKRESIE EGZEKWOWANIA PRAW I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA

Yulianna Vityk

*aspirant Katedry Prawa Konstytucyjnego i Praw Człowieka
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)
ORCID: 0000-0003-4474-3717
e-mail: YuliannaVityk@ukr.net*

Adnotacja. Przeanalizowano prace ukraińskich i zagranicznych naukowców stanowiące teoretyczną podstawę badań naukowych międzynarodowych standardów prawnych działalności policji, w szczególności w zakresie egzekwowania praw i wolności człowieka. Biorąc pod uwagę aspekt egzekwowania praw i wolności człowieka przewidzianych przez międzynarodowe traktaty Ukrainy, takie działania powinny być odpowiednie do międzynarodowych standardów. Stwierdzono, że wdrożenie międzynarodowych standardów prawnych policji na poziomie krajowym jest skoncentrowanym odzwierciedleniem ogólnie przyjętych światowych praktyk egzekwowania prawa, w tym w zakresie egzekwowania praw i wolności człowieka przez odpowiednie organy ścigania, i tworzy nowoczesną strategię przeciwdziałania wyzwaniom międzynarodowej przestępczości zorganizowanej jako integralnego międzynarodowego elementu prewencyjnego wprowadzenia destrukcyjnych zagrożeń dla społeczności światowej. Należy zauważyć, że oryginalność odpowiednich międzynarodowych standardów prawnych polega na szczególnie pilnej potrzebie ich dalszego naukowego i teoretycznego zrozumienia, pod warunkiem trudnej sytuacji polityczno-prawnej na Ukrainie. To właśnie w celu dalszego obiektywnego i kompleksowego ich badania, a następnie określenia sposobów integracji z przestrzenią światową i europejską, kierunek analizy autora ma również na celu naukowe uzasadnienie i wdrożenie międzynarodowych standardów prawnych w prawie krajowym w zakresie egzekwowania praw i wolności człowieka.

Słowa kluczowe: międzynarodowe standardy działalności policji, przestrzeganie praw i wolności człowieka, Policja Narodowa.

INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF POLICE ACTIVITY IN THE FIELD OF ENFORCEMENT OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS

Yulianna Vityk

*Postgraduate Student at the Department of Constitutional Law and Human Rights
National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-4474-3717
e-mail: YuliannaVityk@ukr.net*

Abstract. The works of Ukrainian and foreign scientists, which form the theoretical basis of scientific research of international legal standards of policing, in particular in the field of human rights and freedoms, are analyzed. Given the aspect of ensuring respect for human rights and freedoms provided for in international treaties of Ukraine, such activities should be relevant to international standards. It is stated that the introduction of international legal standards of policing at the national level is a concentrated reflection of generally accepted global law enforcement practice, including in the field of human rights and freedoms by relevant law enforcement agencies, and forms a modern strategy to counter transnational organized crime as an integral part of international crime, preventive introduction of destructive threats to the world society. It is noted that the uniqueness of the relevant international legal standards lies in the particularly urgent need for their further scientific and theoretical understanding in a difficult political and legal situation in Ukraine. It is for further objective and comprehensive study, and thus outlining ways to integrate into the world and European space, the direction of the author's analysis is also aimed at scientific substantiation and introduction into domestic law of international legal standards in policing in the field of rights and freedoms man.

Key words: international standards of policing, observance of human rights and freedoms, National Police.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Юліанна Вітик

*аспірант кафедри конституційного права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-4474-3717
e-mail: YuliannaVityk@ukr.net*

Анотація. У статті проаналізовано праці українських та зарубіжних науковців, які становлять теоретичну основу наукового дослідження міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини. З огляду на аспект забезпечення дотримання прав і свобод людини, передбачених міжнародними договорами України, така діяльність має бути релевантною міжнародним стандар-

там. Констатовано, що запровадження міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності на національному рівні є концентрованим відображенням загальноприйнятої світової правозастосовної практики, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини відповідними правоохоронними органами, та формує сучасну стратегію протидії викликам транснаціональної організованої злочинності як невід'ємної міжнародної складової частини превентивного запровадження виникнення деструктивних загроз світовому суспільству. Зазначено, що своєрідність відповідних міжнародно-правових стандартів полягає в особливо гострій необхідності їх подальшого науково-теоретичного осмислення за умови складної політико-правової ситуації в Україні. Саме для подальшого об'єктивного та всебічного їх дослідження, відповідно, окреслення шляхів інтеграції у світовий та європейський простір напрям авторського аналізу також спрямовано на наукове обґрунтування та запровадження у вітчизняне законодавство міжнародно-правових стандартів у поліцейській діяльності у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Ключові слова: міжнародні стандарти поліцейської діяльності, дотримання прав і свобод людини, Національна поліція.

Вступ. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації (Про Національну поліцію, 2015), що, на наш погляд, є одними з ключових напрямів функціонування органів і підрозділів Національної поліції України.

З огляду на аспект забезпечення дотримання прав і свобод людини, передбачених міжнародними договорами України, така діяльність має бути релевантною міжнародно-правовим стандартам, адже однією з правових засад поліцейської діяльності є міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Задля забезпечення належного виконання обов'язків та зобов'язань України, що зумовлені її членством у Раді Європи, досягнення відповідності політичній складовій частині Копенгагенських критеріїв щодо набуття членства в Європейському Союзі Президент України для сталого функціонування демократичних інститутів та утвердження верховенства права констатує необхідність вжиття заходів для наближення правових засад діяльності правоохоронних органів до європейських стандартів, посилення демократичного контролю у цій сфері (Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, 2011), що, на нашу думку, свідчить про актуальність вибраного нами питання для аналізу, яке потребує науково-теоретичного вирішення, задля практичного вдосконалення поліцейської діяльності відповідно до міжнародних зобов'язань України, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Водночас необхідність запровадження єдиних міжнародних стандартів у діяльність органів внутрішніх справ зумовлена зростанням рівня транснаціональної організованої злочинності, значними темпами міграції населення у світі, суттєвими відмінностями в системах підготовки поліцейських кадрів, а також проблемою забезпечення прав людини в діяльності органів внутрішніх справ (Солоненко, 2011: 96). Запровадження міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності на національному рівні є концентрованим відображенням загальноприйнятої світової правозастосовної практики, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини відповідними правоохоронними органами, формує сучасну стратегію протидії викликам транснаціональної організованої злочинності як невід'ємної міжнародної складової частини превентивного запровадження виникнення деструктивних загроз світовому суспільству.

Отже, за завдання ставимо здійснення теоретичного аналізу загальноновизначених міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини, як правової основи діяльності Національної поліції України, що має як наукове, так і практичне значення.

Теоретичний аналіз спрямований на здобуття нових знань у цій сфері. Практична складова частина цього аналізу вбачається у можливості удосконалення діяльності органів та підрозділів Національної поліції України.

Основна частина. За мету ставимо теоретичний аналіз міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Теоретико-правовий аналіз вибраного нами сучасного й актуального питання ґрунтується на наукових доробках учених, таких як Є.В. Білозьоров, В.О. Боняк, К.О. Владовська, І.В. Зозуля, Я.Ю. Кондратьєв, Ю.Ю. Орлов, Ю.І. Римаренко, О.М. Солоненко, В.В. Черней, С.С. Чернявський, які сприяли змістовному науковому розумінню питання загальноновизначених міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини під час виконання Національною поліцією України своїх завдань. Досягнені ними здобутки певною мірою впроваджено у правозастосовну практику. Водночас існує доктринальна потреба в аналізі вибраного нами питання, оскільки нинішні реалії вказують на певний дисбаланс полівалентності, тобто множинності зав'язків конструкту «міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності» як однієї зі «стратегій правоохоронної діяльності» з різними правовими концептами (нормативними формулюваннями), зокрема таким, як «забезпечення дотримання прав і свобод людини», що певним чином деструктивно впливає на відповідну правозастосовну практику.

Українські та західноєвропейські науковці цілком слушно зауважують, що нині нагальною є потреба наукового обґрунтування процесу запровадження у вітчизняну правову систему міжнародно-правових стандартів, насамперед щодо утвердження, забезпечення й захисту прав і свобод людини та громадянина, дослідження можливостей їх адаптації в Україні з урахуванням умов перехідного періоду нашої держави й суспільства, національних традицій і менталітету, позитивних здобутків українських правників (Римаренко, 2006).

Своєрідність відповідних міжнародно-правових стандартів полягає в особливо гострій необхідності їх подальшого науково-теоретичного осмислення за умови складної політико-правової ситуації в Україні. Саме для подальшого об'єктивного та всебічного їх дослідження, відповідно, окреслення шляхів інтеграції у світовий та європейський простір напрям цього аналізу також спрямований на наукове обґрунтування та запровадження у вітчизняне законодавство міжнародно-правових стандартів поліцейській діяльності у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

У цьому сенсі доречною є думка Є.В. Білозьорова про те, що приведення національного законодавства, зокрема відомчих нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України, у відповідність до вимог міжнародно-правових документів сприяє налагодженню, поширенню та поглибленню міжнародної поліцейської співпраці. У внутрішній діяльності та за міжнародного співробітництва Міністерство внутрішніх справ України дотримується основних міжнародно-правових документів, що регламентують захист прав і свобод людини, визначають світові підходи до протидії злочинності та встановлюють загальноприйняті правила поведінки посадових осіб (Білозьоров, 2008). Така авторська позиція свідчить про те, що приведення нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України у відповідність до вимог міжнародно-правових документів є однією з форм взаємодії в поліцейській діяльності та засобом в інтеграційному процесі під час виконання вимог адаптації національного законодавства до відповідних міжнародних стандартів.

З огляду на визнані багатьма провідними європейськими країнами стандарти правоохоронна (поліцейська) діяльність повинна ґрунтуватись на засадах верховенства закону, деполітизації, демілітаризації, децентралізації, підзвітності та прозорості в роботі, тісної співпраці з населенням і місцевими громадами (принцип “community policing”) (Зозуля, 2008: 5). Поліцейська діяльність обумовлена принципами права як інтегруючими чинниками належної реалізації дискреційних повноважень поліцейського із заборonoю свавілля у такій діяльності, а саме встановленням певних імперативних правових меж поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини, що надає стабільність та визначеність регульованих правом суспільним відносинам.

Міжнародними документами, правові норми яких покладено в основу діяльності Національної поліції, є Конвенція про захист прав і основоположних свобод 1950 р., Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку 1979 р., Резолюція № 690 (1979) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р., Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку 1990 р. (Владовська, Моршук, 2019). Наведені міжнародно-правові акти являють собою множину пов'язаних між собою як універсальних, так і регіональних, зокрема європейських, стандартів, що обумовлюють стандартизовану поліцейську діяльність, зокрема, стосовно питань забезпечення дотримання прав і свобод людини в Україні.

Таким чином, поліція в будь-якій країні світу підпорядкована міжнародним стандартам у сфері прав людини. Ці стандарти прийняті Організацією Об'єднаних Націй і відображають загальні цінності та принципи. Поліцейська діяльність у країнах за умов відсутності достатніх фінансових та інших ресурсів незмінно пов'язана з певними проблемами, тому підхід до дотримання норм у певних випадках істотно відрізнятиметься від прийнятого в державах, що не зазнають таких труднощів. Проте міжнародні норми мають універсальний характер і є критеріями оцінки того, наскільки ретельно державні органи в різних країнах світу дотримуються прав людини (Аннеке Оссе, 1968: 18). На нашу думку, відсутність достатніх фінансових та інших ресурсів може стати одним із джерел, що детермінує причини, умови та фактори у формуванні девіантних проявів у поведінці поліцейського (лат. “deviatio” – «відхилення») – системи дій і вчинків людей, соціальних груп, що суперечать соціальним нормам або визнаним у суспільстві шаблонам і стандартам поведінки (Коротков, 2013: 98), зокрема такої, як делінквентна поведінка, тобто відхильна поведінка, що у крайніх своїх виявах є кримінально карним діянням. Відмінність делінквентної від кримінальної поведінки полягає в тяжкості правопорушень, виразності їх антисуспільного характеру (Коротков, 2013: 99).

Отже, ефективність поліцейської діяльності корелятивно залежна від фінансових ресурсів та матеріально-технічного забезпечення. За умов низького фінансового та недостатнього матеріально-технічного забезпечення такої діяльності виникає загроза позитивному стану правопорядку в державі, отже, належному забезпеченню дотримання прав і свобод людини.

На нашу думку, повноцінна та ефективна поліцейська діяльність перебуває у прямій залежності від належного фінансового та достатнього матеріально-технічного забезпечення органів і підрозділів Національної поліції України. При цьому норми міжнародно-правового характеру є критеріями оцінки всієї поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Застосування міжнародних критеріїв оцінки поліцейської діяльності не означає створення єдиної моделі такого виду правоохоронної діяльності, адже, як раніше зауважувалось, слід враховувати умови перехідного періоду нашої держави й суспільства, національних традицій та менталітету.

Водночас наголосимо на тому, що в сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних міжнародно-правових стандартів, що також визнаються як основні права людини. Ці стандарти відображені в низці важливих міжнародно-правових актів, що встановили загальнолюдські стандарти прав та інтересів особи, визначили ту межу, за яку держава не може виходити. Таким чином, права людини стали об'єктом регулювання не лише окремої держави, але й міжнародного співтовариства (Міжнародні стандарти, принципи і рекомендації в галузі

виконання покарань та діяльності органів і установ виконання покарань, 2016: 8). Це обумовлює фактор, за яким права людини, що набули свого правового відображення в низці міжнародно-правових документів і стали загальнолюдськими міжнародними стандартами, потребують корелятивного їх забезпечення відповідними органами державної влади, зокрема органами й підрозділами Національної поліції України, що не тільки обумовлює впровадження міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності в національне законодавство, але й вимагає неухильного їх додержання усіма поліцейськими.

Слід особливо звернути увагу на те, що з огляду на специфіку діяльності поліції і для спрямування її в потрібному руслі 17 грудня 1979 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (Резолюція 34/169), контекст якого визначає правовий статус поліції, її взаємовідносини із суспільством, основні вимоги формування та діяльності поліції в демократичному суспільстві (Владовська, Морщук, 2019: 207) за обов'язкового врахування загальноновизнаних та відображених в універсальних міжнародних актах правових стандартів прав і свобод людини.

Стандарти ООН щодо правоохоронних органів, кримінальних процедур та прав людини стали основою розроблення «Міжнародною Амністією» спільно з поліцейськими та експертами з різних країн у 1998 р. (Pol. 30/04/98) «Десяти правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів» (Римаренко, Кондратьєв, 2003: 195–196). На нашу думку, саме розроблені «Міжнародною Амністією» «Десяти правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів» є уніфікованими міжнародними базовими стандартами поліцейської діяльності, зокрема щодо забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Здійснюючи змістову та смислову інтерпретацію «Десяти правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів», українські вчені Ю.І. Римаренко та Я.Ю. Кондратьєв цілком логічно зазначають, що перший стандарт розкривається так: кожна людина має право на рівний захист закону, без дискримінації за будь-якими ознаками, особливо від насильства та загроз. Особливо увагу слід приділяти вразливим групам населення, а саме дітям, людям похилого віку, жінкам, біженцям, переселенцям та представникам меншин.

Другий стандарт спрямовує на вияв співчуття та поваги до всіх жертв злочинств, охорону їх безпеки та приватного життя.

Третій постулат передбачає не застосування сили, за винятком тих випадків, коли це суворо необхідно, до того ж у мінімальному необхідному обсязі.

Четвертий стандарт звертає увагу на уникнення застосування сили проти незаконних, проте мирних зібрань. Розганяючи зібрання із застосуванням насильства, силу маємо застосовувати в мінімальному обсязі.

Саму ж смертоносну силу (п'ятий стандарт) слід застосовувати лише там, де це абсолютно неминуче, щоби врятувати своє життя або життя інших людей.

Шостий стандарт стосується арешту, який має здійснюватися на достатніх підставах та відповідно до законних процедур арешту.

У цьому разі важливо прослідкувати, щоб усі затримані незабаром після арешту отримали можливість зв'язатися з родичами і юристом, а також отримати необхідну медичну допомогу (сьомий стандарт).

Восьмий стандарт розкривається в контексті гуманного поводження з усіма затриманими. За жодних обставин не слід здійснювати, заохочувати та потурати тортурам чи іншим жорсткостям. Не підлягають виконанню накази щодо здійснення цих актів.

Стандарти передбачають не приховування здійснення позасудових страт чи «зникнень». Накази щодо таких дій не підлягають виконанню (дев'ятий стандарт).

Десятий стандарт наголошує на тому, що слід повідомляти керівництво та прокуратуру про всі порушення цих основних стандартів. Необхідно забезпечити розслідування таких порушень (Римаренко, Кондратьєв, 2003: 197–198).

За результатами аналізу логіко-юридичним методом змісту положень «Десяти правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів» можна стверджувати, що ці міжнародні правила є інституційними міжнародними правовими стандартами поліцейської діяльності та за посередництвом процесу імплементації міжнародного досвіду становлять основу для формулювання такого принципу діяльності органів і підрозділів Національної поліції України, як дотримання прав і свобод людини (ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію»). Отже, Україна виконує свої міжнародні зобов'язання на внутрішньодержавному рівні, що зумовлені її членством у відповідних міжнародних організаціях.

Водночас приведення національного законодавства до норм міжнародного права відбувається з концепцією зобов'язань *erga omnes* («ерга омнес» – «такий, що поширюється на всіх»). Між власне державою і міжнародним співтовариством як сукупністю держав складаються відносини, які ґрунтуються на нормах загального права та необхідності захисту фундаментальних інтересів цього співтовариства. Наявність загальних обов'язків держав у зв'язку зі спільними інтересами співтовариства неодноразово констатував Міжнародний суд ООН, що кваліфікував їх як обов'язки (навіть позадоговірні) перед співтовариством загалом. Порушення обов'язків *erga omnes* розглядається співтовариством як міжнародний злочин. Йдеться про обов'язки, які виникають внаслідок, зокрема, захисту фундаментальних прав людини (Євінтов, 1998).

У цьому контексті варто відзначити, що впроваджені на національному рівні міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності мають бути спрямовані на реальне (фактичне) та неухильне забезпечення дотримання прав і свобод людини.

За результатами аналізу розуміння та проведення видової диференціації міжнародно-правових стандартів діяльності органів охорони правопорядку В.О. Боняк пропонує їх інтерпретацію як уніфікованих для правоохоронної діяльності принципів та правил поведінки посадових і службових осіб цих органів публічної влади, що мають імперативний характер, об'єктивовані в міжнародно-правових актах та рішеннях міжнародних правозахисних інституцій і забезпечені (на випадок їх порушення) міжнародно-правовими санкціями. Учена пропонує міжнародні стандарти діяльності органів охорони правопорядку розглядати як єдність двох основних складових частин, а саме професійних стандартів посадових і службових осіб органів охорони правопорядку, насамперед стандартів професійної підготовки; стандартів з охорони та захисту прав і свобод людини, забезпечення законності та правопорядку (Боняк, 2019: 86). Змістовно акумульована авторська двовекторна теоретико-правова характеристика міжнародно-правових стандартів діяльності органів охорони правопорядку, концептом якої є їх розуміння як уніфікованих принципів та правил імперативного характеру, формально зафіксованих у міжнародно-правових документах, а в разі їх порушення – можливості застосування міжнародних санкцій, свідчить про те, що ці стандарти є парадигмою сучасної поліцейської діяльності, мейнстрімом подальшого розвитку та вдосконалення правових засад функціонування органів та підрозділів Національної поліції України, а також міжнародним критерієм правової оцінки такої діяльності; порушення обов'язків *erga omnes* розглядатиметься міжнародним співтовариством як правова підстава можливості застосування міжнародних санкцій.

При цьому щодо стандартів професійної підготовки, як доречно зазначає В.В. Черней, юридична освіта сьогодні є одним із визначальних чинників розбудови правової держави, здійснення реформ у правоохоронній сфері, що визначено Конституцією та Президентом України. Розвиток мережі освітніх закладів МВС України як складової частини системи національної освіти зумовлений інтегруванням країни до європейського освітнього й наукового простору. Готовність і здатність працівників ОВС вирішувати у складних соціально-політичних та економічних умовах завдання щодо охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю, зміцнення суверенітету й територіальної цілісності держави вимагають постійного підвищення професіоналізму кадрів, поглиблення їх знань, аналітичного складу мислення, уміння прогнозувати події та адекватно реагувати на них. Це насамперед потребує належного рівня підготовки правоохоронців у відомчих освітніх закладах і відповідної кваліфікації педагогічного персоналу. Водночас визначені МВС України питання реформування галузевої освіти повинні вирішуватися з урахуванням зарубіжного досвіду організації та функціонування національних поліцейських систем (Польща, ФРН, США тощо) (Черней, 2014: 5–6). Рівень та якість освітньої підготовки поліцейського мають відповідати сучасним вимогам щодо професіоналізму кадрів поліції, що є одним із міжнародних стандартів діяльності органів охорони правопорядку. Це також потребує запровадження інноваційних механізмів розвитку органів і підрозділів Національної поліції України.

На думку Ю.Ю. Орлова та С.С. Чернявського, необхідність створення постійно діючого механізму розроблення новачок у правоохоронній сфері, їх наукової апробації та впровадження в роботу органів внутрішніх справ сьогодні є очевидною. Від того, наскільки чітко працюватиме цей механізм, зрештою, будуть залежати, по-перше, ефективність виконання ОВС покладених на них завдань (завдяки озброєності правоохоронної практики новітніми досягненнями науки й техніки); по-друге, здатність правоохоронної системи до швидких і своєчасних трансформацій відповідно до суспільних вимог, що змінюються (що дасть змогу гармонізувати розвиток ОВС із прогресом громадянського суспільства в Україні) (Орлов, Чернявський, 2014: 18), а також відповідатиме міжнародно-правовим стандартам поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Висновки. За результатами проведеного нами дослідження вважаємо за доцільне констатувати, що міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності є корелятивним відображенням міжнародної політико-правової фіксації універсальної природи прав людини; є фактором наближення законодавства України. Зокрема, приведення нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України до вимог міжнародно-правових документів є однією з форм взаємодії в поліцейській діяльності та засобом в інтеграційному процесі під час виконання вимог адаптації національного законодавства до відповідних міжнародних стандартів. Крім того, вони є формою практичного удосконалення правових засад поліцейської діяльності відповідно до міжнародних зобов'язань України, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини. Запровадження міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності на національному рівні є концентрованим відображенням загальноприйнятої світової правозастосовної практики, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини відповідними правоохоронними органами, та формує сучасну стратегію протидії викликам транснаціональній організованій злочинності як невід'ємної міжнародної складової частини превентивного запровадження виникнення деструктивних загроз світовому суспільству. Вони обумовлені принципами права як інтегруючими чинниками належної реалізації дискреційних повноважень поліцейського із заборорою свавілля у такій діяльності, а саме встановлення певних імперативних правових меж поліцейської діяльності, зокрема у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини, що надає стабільності та визначеності регульованих правом суспільним відносинам. За посередництвом процесу імплементації міжнародного досвіду вони стали основою для формулювання такого принципу діяльності органів і підрозділів Національної поліції України, як принцип дотримання прав і свобод людини (ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію»); є парадигмою сучасної поліцейської діяльності, мейнстрімом подальшого розвитку та вдосконалення правових основ функціонування органів і підрозділів Національної поліції

України; є міжнародними критеріями правової оцінки поліцейської діяльності та в разі порушення міжнародно-правових обов'язків *erga omnes* розглядатиметься міжнародним співтовариством як правова підстава можливості застосування міжнародних санкцій.

Подальші науково-теоретичні розробки у сфері вибраного нами питання з огляду на його практичну значимість убачаються у здійсненні аналізу питання удосконалення національного законодавства у сфері поліцейської правозастосовної практики щодо забезпечення дотримання прав і свобод людини з урахуванням міжнародно-правових стандартів поліцейської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII.
2. Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи : Указ Президента України від 12 січня 2011 р. № 24/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/24/2011>.
3. Солоненко О.М. Сучасні міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 6. С. 95–103.
4. Приватне життя і поліція. Концептуальні підходи. Теорія та практика / автор. кол. ; відп. ред. Ю.І. Римаренко. Київ : КНТ, 2006. 740 с.
5. Білозоров Є.В. Правові гарантії прав і свобод людини та громадянина у сфері діяльності міліції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. Київ, 2008. 18 с.
6. Зозуля І.В. Теорія і практика реформування системи МВС України : монографія. Харків: Харків юрид., 2008. 480 с.
7. Владовська К.О., Моршук Т.М. Дотримання міжнародних стандартів прав людини працівниками Національної поліції України. DOI: <https://doi.org/10.32453/2.vi4.300>.
8. Оссе А. Принципы деятельности полиции : методическое пособие по правам человека / пер. на рус. яз. Н.В. Ишевской, М.С. Кузнецовой, О.М. Шарп. URL: https://amnesty.org.ru/keepme/understanding_policing_ru.pdf.
9. Коротков П.В. Профілактика та корекція девіантної поведінки молоді у діяльності соціальних служб. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки*. 2013. Вип. 114. С. 98–102.
10. Міжнародні стандарти, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань та діяльності органів і установ виконання покарань : методичні рекомендації / уклад. О.В. Романюк, В.О. Човган. Біла Церква, 2016. 131с.
11. Політичний вимір діяльності Міністерства внутрішніх справ (відповідь на виклик XXI століття) / за заг. ред. Ю.І. Римаренка, Я.Ю. Кондратьєва. Київ : Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 292 с.
12. Свінтов В.І. ЕРГА ОМНЕС. Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998. Т. 2 : Д–Й. 744 с.
13. Боняк В.О. Міжнародно-правові стандарти діяльності органів охорони правопорядку: поняття та його видова диференціація. *Захист прав людини: міжнародний та вітчизняний досвід* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2019 р.). Київ : Національна академія прокуратури України, 2019. С. 84–87.
14. Черней В.В. Актуальні проблеми реформування системи освіти МВС України в контексті європейських стандартів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 3–16.
15. Орлов Ю.Ю., Чернявський С.С. Інноваційна складова відомчої науки як чинник реформування органів внутрішніх справ України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 16–26.

References:

1. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 2 lyp. 2015 r. № 580-VIII [in Ukrainian].
2. Pro Plan zakhodiv iz vykonannia oboviazkiv ta zobov'язan Ukrainy, shcho vyplyvaiut z yii chlenstva v Radi Yevropy [On the Action Plan for the Implementation of Ukraine's Duties and Obligations Arising from Its Membership in the Council of Europe]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sich. 2011 r. № 24/2011 [in Ukrainian].
3. Solonenko O.M. Suchasni mizhnarodni standarty zabezpechennia prav i svobod liudyny v diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav [Modern international standards for ensuring human rights and freedoms in the activities of law enforcement agencies]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. 2011. № 6. pp. 95–103 [in Ukrainian].
4. Pryvatne zhyttia i politsiia. Kontseptualni pidkhody. Teoriia ta praktyka [Privacy and police. Conceptual approaches. Theory and practice] / Avtor. kol. / vidp. red.: Yu.I. Rymarenko. Kyiv: KNT, 2006. 740 p. [in Ukrainian].
5. Bilozorov Ye.V. Pravovi harantii prav i svobod liudyny ta hromadianyna u sferi diialnosti militsii [Legal guarantees of human and civil rights and freedoms in the field of police activity]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.01. Kyiv, 2008. 18 p. [in Ukrainian].
6. Zozulia I.V. Teoriia i praktyka reformuvannia systemy MVS Ukrainy [Theory and practice of reforming the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]: monohrafia. Kharkiv: Kharkiv yuryd., 2008. 480 p. [in Ukrainian].
7. Vladovska K.O., Morshchuk T.M. Dotrymannia mizhnarodnykh standartiv prav liudyny pratsivnykamy Natsionalnoi politsii Ukrainy [Compliance with international human rights standards by employees of the National Police of Ukraine]. URL: DOI: <https://doi.org/10.32453/2.vi4.300> [in Ukrainian].
8. Anneke Osse Pryntsypy deiatelnosti polytsyy [Police principles]. *Metodycheskoe posobyie po pravam cheloveka / per. na rus. yaz. N.V. Yshevskoi, M.S. Kuznetsovoi, O.M. Sharp*. URL: https://amnesty.org.ru/keepme/understanding_policing_ru.pdf [in Ukrainian].
9. Korotkov P.V. Profilaktyka ta korektsiia deviantnoi povedinky molodi u diialnosti sotsialnykh sluzhb [Prevention and correction of deviant behavior of young people in the activities of social services]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*. Ser.: Psykholohichni nauky. 2013. Vyp. 114. pp. 98–102 [in Ukrainian].

10. Mizhnarodni standarty, pryntsyipy i rekomendatsii v haluzi vykonannia pokaran ta diialnosti orhaniv i ustanov vykonannia pokaran [International standards, principles and recommendations in the field of execution of punishments and activity of bodies and establishments of execution of punishments]: metod. rek. / [uklad. O.V. Romaniuk, V.O. Chovhan]. Bila Tserkva, 2016. 131p. [in Ukrainian].
11. Politychnyi vymir diialnosti Ministerstva vnutrishnikh sprav (vidpovid na vyklyk KhKhI stolittia) [Political dimension of the Ministry of Internal Affairs (response to the challenge of the XXI century)] / zah. red. Yu.I. Rymarenka, Ya.Iu. Kondratieva. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav Ukrainy, 2003. 292 p. [in Ukrainian].
12. Ievintov V.I. ERHA OMNES. Yurydychna entsyklopediia [Legal encyclopedia]: u 6 t. / red. kol. Yu.S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv: Ukr. entsykl. im. M.P. Bazhana, 1998. T. 2: D–I. 744 p. [in Ukrainian].
13. Boniak V.O. Mizhnarodno-pravovi standarty diialnosti orhaniv okhorony pravoporiadku: poniattia ta yoho vydova dyferentsiatsiia [International legal standards of law enforcement: the concept and its species differentiation // Protection of human rights: international and domestic experience]. Zakhyst prav liudyny: mizhnarodnyi ta vitchyzniani dosvid: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (16 trav. 2019 r.). Kyiv: Nats. akad. prokuratury Ukrainy, 2019. pp. 84–87 [in Ukrainian].
14. Cherniei V.V. Aktualni problemy reformuvannia systemy osvity MVS Ukrainy v konteksti yevropeiskykh standartiv [Current problems of reforming the education system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the context of European standards]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. 2014. № 4. pp. 3–16 [in Ukrainian].
15. Orlov Yu.Iu., Cherniavskiy S.S. Innovatsiina skladova vidomchoi nauky yak chynnyk reformuvannia orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [Innovative component of departmental science as a factor in reforming the internal affairs bodies of Ukraine]. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. 2014. № 2. pp. 16–26 [in Ukrainian].